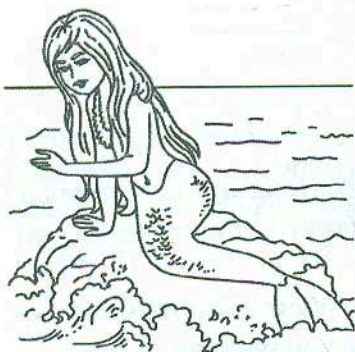

Miasto, miasteczko i wieś

1. Proszę przeczytać i przetłumaczyć opowiadanie i legendę o powstaniu miasta Warszawa.

A) Wars i Sawa

Dawno, bardzo dawno temu nad brzegiem Wisły mieszkał młody rybak Wars. **Któregoś**¹ dnia, gdy szedł nad rzekę, by **zarzucić**² sieci, usłyszał piosenkę: Siedem fal mnie strzeże
I siedem błyskawic.
Kto się ich nie lęka,
Niech się tutaj zjawi.

Piosenkę śpiewała dziewczyna. Głos miała tak piękny, słodki i dźwięczny, że Wars nie zawahał się ani chwili:

- Nie boję się niczego! — zawołał. Wskoczył do swojej łodzi i popłynął. Ledwo jednak **odbił**³ od brzegu, **rozpętała się**⁴ straszliwa burza.
- **Roztrzaskamy**⁵ ci wiosła! — syczały błyskawice.
- Porwę twoje sieci na **strzępy**⁶! — ryczał wicher.
- Zatopimy łódź! — **grozily**⁷ fale.

Ale Wars płynął tak szybko, że ani wicher, ani fale, ani błyskawice nie mogły go dogonić.

Kiedy był już na środku rzeki, wśród wzburzonych fal **ujrzał**⁸, dziwną postać: półtrybę-półdziewczynę. Była to **syrena**⁹.

Zdziwił się Wars. Podpłynął bliżej. Wyciągnął rękę.

Syrena podała mu **tarczę**¹⁰ i **miecz**¹¹. I nagle... **zmieniła się**¹² w piękną dziewczynę.

— Na imię mam Sawa — powiedziała. — Teraz ty **broń**¹³ mnie, rzeki i miasta. A potem było jak w bajce:

Żyli długo i szczęśliwie
dzielny¹⁴ Wars i piękna Sawa.
Rosło miasto nad Wisłą —
dzielna, piękna Warszawa.
Fale płyną jak dawniej...
Wiatr powtarza piosenkę.
Jaki herb ma Warszawa?

Syrenkę!

Wanda Chotomska

B) Legenda o Sawie

Toczy się¹⁵ słońce, toczy. Zaraz się w rzece wykapie i zaśnie...

— Nie biegnij, Sawo, za słońcem, bo go już nie złapiesz — szumią **krzaki**¹⁶ i kosmatymi gałęziami chcą zatrzymać Sawę w biegu.

Ale czy to Sawa o słońcu myśli? Nie patrzy na nie wcale, nawet na dobranoc dłonią mu nie skinie. Przymyśliła oczy. W górę rzeki **wypatruje**¹⁷.

— He-ej! — niesie się z wiatrem wołanie Sawy.

— Hee-ej! — tylko echo odpowiada, tylko pluska czerwona jak słońce woda.

Smutnie opuszcza Sawa głowę. Wolnym krokiem powraca. Nie płyną dziś z gór **flisacy**¹⁸. Nie wracają bracia. Tyle to dni jeszcze trzeba na nich czekać?

Dziesięć razy słońce schodziło do rzeki. Dziesięć, a może więcej...

Aż wreszcie doczekała się Sawa.

— Hej! Hej! — odpowiedzieli jej bracia z płynących **traw**¹⁹. A że z dalekiej wracali podróży, że głodni byli jak wilki, zaraz jeden przez drugiego pohnikiwać zaczęli:

— Warz, Sawo!

To znaczy: „**Gotuj**²⁰ nam, Sawo!”

Nim tratwy minęły zakręt, zanim przybiły do brzegu, już na **sutym**²¹ ogniu **perkotalo**²² jadło. Zasiadli strudzeni bracia do posiłku. Stukały drewniane łyżki o dno miski. A Sawa rozkładała przywiezione podarki i cały las rozbrzmiewał jej śmiechem.

...Dobrze było ludziom w tej małej osadzie. Zaczęli się do nich garnąć inni flisacy. Coraz więcej jadła gotowała Sawa. Coraz głośniej brzmiał okrzyk z traw:

— Warz, Sawo!

Toczyło się słońce po swojemu, toczyło. I nie zauważyło wcale, jak w lesie powstała wieś.

Od flisackiego wołania „Warz! Sawo!” nazwali ludzie swoją wieś „Warszawą”. Potem wieś urosła w wielkie miasto — w Warszawę.

Leży teraz ta wielka Warszawa na obu brzegach Wisły.

Słońce się nad nią przetacza. Wiatr niesie okrzyki. Mówią ludzie, że ten wiatr nieraz Sawę wspomina.

Barbara Lewandowska

2. Proszę nauczyć się nowych wyrazów.

- 1 **któregoś** — котрогось
- 2 **zarzucić** — закинути
- 3 **odbił** — відбився
- 4 **rozpętać się** — *тут:* розпочатись
- 5 **roztrzaskać** — розтрощити
- 6 **strzępy** — *тут:* лахміття
- 7 **groziły** — погрожували
- 8 **ujrzeć** — помітити, побачити
- 9 **syrena** — русалка
- 10 **tarcza** — щит
- 11 **miecz** — меч
- 12 **zmienić się** — *тут:* обернутись на...
- 13 **broń** — 1) зброя; 2) (наказ. *спосіб*) обороняй, оберігай
- 14 **dzielny** — мужній, хоробрий
- 15 **toczyć się** — *тут:* рухатися
- 16 **krzaki** — кущі
- 17 **wypatrywać** — видивлятись
- 18 **flisak** — сплавник лісу
- 19 **tratwa** — пліт
- 20 **gotuj** — вари, готуй
- 21 **sutym** — великому
- 22 **perkotać** — булькотіти

3. Proszę opowiedzieć treść opowiadania pt. „Wars i Sawa”. Zaczynaj opowiadać tak:

Było to dawno, dawno temu.

lub: *Dawno, dawno temu.*

lub: *Dawno, bardzo dawno.*

4. Proszę powiedzieć, dlaczego herbem Warszawy jest Syrenka?

5. Proszę przepisać starannie ostatni fragment opowiadania „Wars i Sawa” zaczynający się od słów „Żyli długo...” — do końca. Z podanych zdań proszę wypisać czasowniki, a obok napisać, w jakiej liczbie występują.

6. Proszę powiedzieć, jak według „Legendy o Sawie” powstała nazwa „Warszawa”. Czym się różni ta legenda od opowiadania „Wars i Sawa”?
7. Proszę powiedzieć, kto jest głównym bohaterem w opowiadaniu „Wars i Sawa”, a kto w „Legendzie o Sawie”. Uzasadnij swoje zdanie.
8. Proszę wyraźnie przeczytać wiersz Marii Konopnickiej *Jak szła Wisła do morza*.

Jak szła Wisła do morza

A ta śliczna Wisła
Na Śląsku wytrysła,
Przeleciała kawał świata,
Nim tu do nas przyszła.

Przeleciała Śląsko,
Przeleciała Kraków.
Czerpała z niej magiereczką
Nie mało junaków!

Przeleciała Kraków,
Poszła pod Warszawę,
Rozśpiewała swoim szumem
Każde serce prawie

Spod Warszawy poszła
Pod wysokie Płocko,
Zaświeciła stu gwiazdami
Świętojańską nocką!

A zasię spod Płocka
Pod ten Toruń stary
Złotym żytem i pszenicą
Podniosła galary.

Spod Torunia zasię
Do Gdańska leciała
Otwartymi ramionami
Gdańsko powitała.

I wzięła w ramiona
Wielu ziem przestworza,
Zaszumiała pieśnią życia,
Skoczyła do morza!

